

Sygn. akt VIA Ca 701/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA– Marek Podogrodzki

Sędzia SA– Urszula Wiercińska (spr.)

Sędzia SO del. – Beata Waś

Protokolant– sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z o.o. w W.

przeciwko (...) spółce jawnej w C., L. H., Z. P., T. G., C. H., M. H., J. R. i P. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego C. H.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 22 marca 2012 r.

sygn. akt III C 534/11

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 701/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z o.o. w W. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych (...) spółki jawnej w C. oraz L. H., Z. P., T. G., C. H., M. H., J. R. i P. R. kwoty 92.411,85 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 18 czerwca 2010 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, uwzględniając roszczenie zgodnie z żądaniem pozwu.

Od powyższego nakazu pozwani: Z. P., T. G. i C. H. –złożyli zarzuty, wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa, wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty, a także zasądzenie kosztów procesu.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 3 grudnia 2010 r. Sądu Okręgowego w Warszawie zarzuty pozwanych Z. P. i T. G. zostały odrzucone.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy wobec pozwanego C. H. nakaz zapłaty z dnia 18 czerwca 2010 r. wydany w postępowaniu nakazowym, sygn. akt (...) oraz zasądził na rzecz (...) spółki z o.o. w W. od C. H. kwotę 4.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy rozstrzygnięcie zostało oparte o następujące ustalenia faktyczne i rozważania.

Pozwana (...) spółka jawna w C. zawarła z (...) spółką z o.o. w W. umowę leasingu operacyjnego nr (...), przedmiotem której był leasing naczepy ciężarowej (...). Ogólne Warunki Umowy Leasingu stanowiły integralną część umowy. W dniu zawarcia umowy leasingobiorca ustanowił na rzecz leasingodawcy zabezpieczenie w postaci weksła własnego in blanco wraz z deklaracją wekslową, którą w imieniu wystawcy podpisali L. H., Z. P., T. G., C. H., M. H. i J. R.. Osoby te i dodatkowo P. R. poręczyli weksel. Według twierdzeń powodowej Spółki z deklaracji wekslowej wynika, iż w przypadku naruszenia przez wystawcę weksła warunków umowy leasingu, (...) spółka z o.o. ma prawo opatrzyć weksel datą płatności, wypełniając przedmiotowy weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą wszelkim zobowiązaniom finansowym korzystającego wynikającym z umowy leasingu, zawiadamiając jednocześnie o tym korzystającego listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Wobec zaprzestania przez pozwaną Spółkę płatności rat leasingowych powódka wypowiedziała umowę i wezwała pozwaną do zapłaty. Zagospodarowanie przedmiotu leasingu w postaci naczepy nastąpiło w dniu 8 lutego 2010 r. za kwotę 22.000 zł.

Powódka wypełniła weksel in blanco wystawiony przez (...) spółkę jawną w C. na kwotę 92.411,85 zł. Na powyższą sumę wekslową składają się kwoty: 647,43 euro stanowiąca równowartość kwoty 2.494,29 zł tytułem płatności zaległych przed wypowiedzeniem umowy przeliczona według średniego kursu według NBP z dnia wypełnienia weksła, kwota 601,97 zł tytułem odsetek za opóźnienie płatności, których termin wymagalności nastąpił przed dniem wypowiedzenia umowy oraz kwota 73.019,84 zł tytułem wynagrodzenia leasingowego „odszkodowania”, które wskutek przedterminowego wypowiedzenia umowy leasingu stało się natychmiast wymagalne wraz z ratami pozostałymi do uiszczenia do końca umowy, tj. wymagalnej od 5 grudnia 2008 r. oraz wartość resztowa przeliczona w oparciu o pkt 4.9 Ogólnych Warunków Umowy Leasingu, kwota 16.222,14 zł tytułem dalszych odsetek za zwłokę liczonych od salda zaległych rat i odszkodowania od dnia następnego po dniu wypowiedzenia umowy do dnia wypełnienia weksła.

Powódka pismem z dnia 8 kwietnia 2010 r. przedstawiła pozwanej weksel do zapłaty.

Pozwany C. H. nie kwestionował, iż podstawą wystawienia przez (...) spółkę jawną w C. weksła in blanco były zobowiązania wynikające z umowy leasingu nr (...). Kwestia sporna sprowadzała się do zasadności wypełnienia weksła na kwotę 92.411,85 zł.

Powódka dochodzi należności z weksła in blanco, dołączonego do pozwu, wystawionego przez pozwaną Spółkę, w celu zabezpieczenia roszczenia wynikającego z łącznej strony umowy leasingu. Weksel wypełniony został zgodnie z porozumieniem wekslowym. Weksel ten zastał poręczony m.in. przez pozwanego C. H.. Nie budzi wątpliwości, iż wystawiony przez (...) spółkę jawną w C. dokument miał charakter weksła niezupełnego, o którym stanowi art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe. W chwili jego wydania remitentowi, został on upoważniony przez dłużnika do uzupełnienia weksła, zgodnie z deklaracją wekslową. Powstałe w ten sposób zobowiązanie wekslowe względem osób podpisanych na wekslu jako poręczyciele ma charakter warunkowy, albowiem może wywołać pewne skutki prawne również z mocą wsteczną dopiero z chwilą jego wypełnienia przy uwzględnieniu, iż weksel został wypełniony w sposób odpowiadający przepisom prawa wekslowego i zgodny z wolą stron wyrażoną w porozumieniu zawartym między nimi. Zobowiązanie wekslowe nie powstanie bowiem w razie wypełnienia weksła in blanco przez jego odbiorcę niezgodnie z otrzymanym upoważnieniem. Istnienie deklaracji wekslowej jako upoważnienia wierzyciela do wypełnienia weksła w określony sposób nie było kwestionowane. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego wobec posiadacza, z którym została zawarta wiążąca umowa można podnieść zarzut wypełnienia weksła niezgodnie z zawartym porozumieniem, z tym zastrzeżeniem, iż poręczyciel, który odpowiada solidarnie z wystawcą weksła może

podnosić wobec remitenta zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową, tak samo jak wystawca weksla, o ile podpisał deklarację wekslową (por. wyrok SA w Katowicach z dn. 30.06.2006 r., sygn. I ACa 246/06 oraz wyrok SA w Katowicach z dn. 30.09.2005 r., sygn. I ACa 1286/05).

Pozwany C. H. nie kwestionował, iż doszło do podpisania deklaracji wekslowej, a składając na niej podpis występował wyłącznie w imieniu wystawcy (...) spółki jawnej w C.. Pozwany odrębny podpis złożył na odwrocie weksla – w tym wypadku już jako jego poręczyciel – osoba fizyczna. Pozbawiony jest zatem możliwości podnoszenia zarzutu dotyczącego rozliczenia umowy leasingu. Stąd też wniosek pozwanego o powołanie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości na okoliczność prawidłowego wyliczenia dochodzącej należności podlegał oddaleniu. Podobnie, jak i wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego celem wyliczenia wartości przedmiotu umowy i ostatecznie jej rozliczenia w wartości odszkodowania. Należy przy tym zauważyć, iż powódka wskazała jakie zaległości i w jakiej wysokości zostały uwzględnione w sumie wekslowej z przywołaniem konkretnych postanowień umowy leasingu oraz OWUL. W ocenie Sądu Okręgowego wyszczególnienie to uprawniało przyjęcie, iż należność dochodzona pozvem jest zasadna.

Brak podstaw do kwestionowania sposobu dochodzenia roszczenia z uwagi na nie przedstawienie weksla do zapłaty, co zarzucił pozwany. Obowiązek „przedstawienia weksla do zapłaty” wynika wprost z art. 38 prawa wekslowego, przy czym za czyniące zadość temu obowiązkowi należy uznać sposób, w jaki dokonała tego powódka – kierując do pozwanej Spółki pismo z dnia 8 kwietnia 2010 r. i wskazując, że z wekslem można się zapoznać w miejscu płatności – siedzibie Banku (...) S.A. w W.. Odpis przedmiotowego pisma otrzymali poręczyciele. Wbrew stanowisku pozwanego nie przedstawienie weksla do zapłaty nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania wekslowego wystawcy i poręczycieli (por. wyrok SN z dn. 10.02.2010 r., sygn. V CSK 288/09 oraz wyrok SA w Katowicach z dn. 5.06.2007 r., sygn. I ACa 275/07). Pozwana Spółka wystawiając weksel in blanco i podpisując deklarację wekslową upoważniła powódkę do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą jej zadłużeniu, a wynikającego z umowy leasingu obejmującą płatności będące następstwem przewidzianego w umowie przedterminowego rozwiązania umowy, a także opatrzenia weksla datą płatności według uznania oraz klauzulą „bez protestu”, zawiadamiając o powyższym wystawcę weksla. Powyższe warunki zostały spełnione.

Pozwany, który odpowiada solidarnie z pozwaną Spółką, odpowiada za jej zobowiązanie zabezpieczone wekslem, które poręczył, a zatem z tytułu umowy poręczenia, która nie była w sprawie kwestionowana.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez pozwanego C. H., który wniósł o zmianę orzeczenia i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

- 1) naruszenie przepisów procedury przez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych na okoliczność rozliczenia umowy leasingu nr (...) i wartości zwróconego przedmiotu umowy,
- 2) naruszenie przepisu procedury przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że strona powodowa wykazała prawidłowość wypełnienia weksla, a zatem i zasadność roszczenia zarówno co do zasady, jak również co wysokości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek z niektórymi tezami przedstawionymi przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku należy się zgodzić.

Nie budzi wątpliwości, że weksel jako papier wartościowy jest wyłącznym i wystarczającym dowodem istnienia inkorporowanej w nim wierzytelności (por: wyrok SN z dn. 2.02.2006 r., sygn. II CK 394/05). Zarówno wystawca weksla, jak i poręczyciel (avalista) – mogą podnieść wobec posiadacza weksla, z którym została zawarta umowa zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem. W takim jednak wypadku ciężar dowodu spoczywa na

dłużniku wekslowym (por: orzeczn. SN z dn. 24.10.1962 r., OSNCP 1964 poz. 27). Specyfika bytu prawnego poręczenia wekslowego zależy od istnienia podpisu na wekslu (por. uchwała SN z dn. 31.05.1994 r., sygn. III CZP 75/94, OSNC 1994/12//238). Wadliwość stosunku podstawowego nie ma więc wpływu na ważność zobowiązania poręczyciela, a wierzyciel może domagać się od niego zapłaty powołując się jedynie na treść weksla (por. A. Szpunar Komentarz do Prawa wekslowego i czekowego, Wyd. Prawnicze, Warszawa 2001, s. 172). Istotne dla zakresu dopuszczalnych zarzutów poręczyciela jest, iż poręczyciel wekslowy nie może powoływać się na zarzuty subiektywne, tj. wynikające ze stosunku podstawowego, łączącego dłużnika z wierzycielem. Jest natomiast uprawniony do podnoszenia zarzutów m. in. formalnych wskazujących na to, że weksel nie odpowiada wymogom przewidzianym w art. 101 prawa wekslowego (por: wyrok SN z dn. 5.05.2005 r., sygn. III CK 520/04, OSNCP 2006 poz. 67). Słusznie zatem Sąd I instancji uznał, że ewentualny brak przedstawienia weksla do zapłaty nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania wekslowego. Art. 38 ustawy Prawo wekslowe nie formułuje bowiem konsekwencji prawnych, wynikających z nie przedstawienia weksla do zapłaty.

Pozwany przedstawił w postępowaniu zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksla w zakresie sumy wekslowej, tj. określenia kwoty zobowiązania pozwanej Spółki, za które pozwani poręczyli, również w zakresie uzyskanej przez powódkę korzyści w następstwie sprzedaży przedmiotu leasingu. Sąd I instancji zaliczył tak przedstawiony zarzut do kategorii zarzutów subiektywnych, których podnoszenie przez poręczyciela nie jest dopuszczalne. W konsekwencji oddalił zgłoszone przez pozwanego wnioski dowodowe o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych: celem sprawdzenia prawidłowości rozliczenia umowy leasingu nr (...) oraz celem określenia wartości zwróconego przedmiotu umowy.

Pozwany, co już zostało podkreślone, w sprawie odpowiada wyłącznie z poręczenia wekslowego, udzielonego za zobowiązanie wekslowe z tytułu wystawienia weksla własnego przez pozwaną Spółkę, wobec której nakaz zapłaty uprawomocnił się. Ma to istotne znaczenie dla oceny odpowiedzialności materialnoprawnej pozwanego, dlatego że jako poręczyciel wekslowy mógł podnieść zarzuty z art. 10 prawa wekslowego, czego nie uczynił. Nie mógł też skorzystać z zarzutów dotyczących zasad rozliczenia umowy leasingu, które miałyby charakter subiektywny, i na które mógłby powoływać się wyłącznie leasingobiorca, czyli pozwana Spółka. W konsekwencji, zdaniem Sądu odwoławczego, zarzut dotyczący prawidłowego rozliczenia umowy leasingu nie jest dopuszczalny jedynie wówczas, gdyby został sformułowany tak, że zmierzałby do kwestionowania zawartych w umowie leasingu postanowień dotyczących rozliczenia umowy. Natomiast zarzut, który zmierza do kontroli zastosowania postanowień danej umowy leasingu do jej rozliczenia w konkretnych okolicznościach jest już dopuszczalny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzut dotyczący wartości zwróconego przedmiotu nie może odnieść skutku. Nie budzi bowiem wątpliwości, że realną wartość przedmiotu leasingu stanowiła wyłącznie cena za jaką został on zbyty i ta tylko wartość mogła stanowić przedmiot rozliczenia umowy leasingu. Natomiast wnioski dowodowe zmierzające do sprawdzenia prawidłowości rozliczenia przedmiotowej umowy leasingu, tj. o zobowiązanie powódki do złożenia umowy leasingu, Ogólnych Warunków Umowy Leasingu i rozliczenia dokonanego przez powódkę, prowadziły do dokonania istotnych ustaleń zmierzających do wykazania merytorycznego zarzutu zgłoszonego przez pozwanego i co wyżej już zostało wyjaśnione dopuszczalnego dla poręczyciela wekslowego. Podanie przez powódkę w piśmie procesowym z dnia 8 grudnia 2011 r. kwot składających się na sumę wekslową nie uprawnia ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji, że prawidłowo w realiach sprawy zostały zastosowane postanowienia umowy leasingu i OWUL (wymienionych dokumentów w materiale dowodowym brak). Zarzut w tym zakresie został trafnie sformułowany przez skarżącego. Koniecznym jest zatem przedstawienie dokonanych przez pozwaną Spółkę wpłat i sposób ich rozliczenia oraz dalszych obciążeń leasingobiorcy (zgodnie z postanowieniami umowy leasingu) w związku z wypowiedzeniem umowy. Przedstawienie danych w powyższym zakresie pozwoliłoby skarżącemu (oraz Sądowi Okręgowemu) na zapoznanie się z dokonanym przez powódkę rozliczeniem umowy leasingu i wówczas ewentualny wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, celem sprawdzenia prawidłowości rozliczenia umowy leasingu, mógłby zostać precyzyjnie dookreślony (o ile nadal byłby potrzebny).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji dokona ustaleń i ocen w wyżej wskazanym zakresie.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono stosownie do treści art. 108 par. 2 k.p.c.